

machaberis, non furtum facies, non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum, & matrem, 21. Qui ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. 22. Quo audito, Iesus ait ei, adhuc unum tibi deest: omnia quæcumque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni sequere me. 23. His ille auditis, contristatus est: quia dives erat valde. 24. Videns autem Iesus illum tristem factum, dixit: Quam difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt. 25. Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. 26. Et dixerunt, qui audiebant, & quis potest salvus fieri? 27. Ait illis, quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. 28. Ait autem Petrus, Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. 29. Qui dixit eis: Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei. 30. Et non recipiat multo plura in hoc tempore, & in sæculo venturo vitam æternam. 31. Assumpsit autem Iesu duodecim, & ait illis: Ecce ascendimus Ierofolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis. 32. Tradetur enim gentibus, & illudetur & flagellabitur, & conspuetur: 33. Et postquam flagellaverint, occident eum, & tertia die resurget. 34. Et ipsi nihil horum intellexerunt, erat verbum istud absconditum ab eis: & non in intelligebant quæ dicebantur: 35. factum est autem: cum appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans. 36. Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset: 37. Dixerunt autem ei quod Iesus Nazæranus transiret. 38. Et clamavit dicens: Jesu Fili David miserere mei. 39. Et qui præbant, increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David miserere mei. 40. Stans autem Iesus, iussit illum adduci ad se: & cum appropinquasset, interrogavit illum, 41. dicens, quid tibi vis faciam? At ille dixit, Domine, ut videam. 42. Et Iesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit, 43. Et confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

ARGUMENTUM

cum Remissionibus.

Primò, Vers. 1. Proponit parabolam viduæ sua importunitate extorquentis iusticiam ab iniquo iudice; quod hæc est explicandum.

Secundò, Vers. 9. Proponitur parabola publicani poenitentis, qui præ superbo Pharisæo iustificatur, inde docet superbos humiliari, humiles exaltari explicavi tom. 4. cap. 30.

Tertio, Vers. 15. Convocat infantes ad se & benedixit eis; de quo dixi supra Matthæi, 19.

Quarto, Vers. 18. Servanti mandata ad vitam æternam suadet consilia, ut vendat quæ habet, & det pauperibus. De quo egi tom. 4. cap. 52.

Quinto, Vers. 28. Petro relinquenti omnia promittit multa bona in hoc sæculo, ac futuro. de quo dixi to. 4. c. 33. & supra Matth. 19.

Sextò Vers. 31. Prædicat sibi instantem passionem, mortem, & resurrectionem quod explicavi tom. 4. cap. 37. & de quo egi etiam supra Matth. 20.

Septimò, Vers. 35. Iuxta Jericho cæcum illuminat, quod explicavi tom. 4. cap. 28.

Iudex iniquus.

Luc. 18. n. 1. Dicebat autem parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare, & non deficere.

Num. 2. dicens: Iudex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat, & hominem non reverebatur.

Num. 3. Vidua quædam erat in civitate illa, & veniebat ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo.

VERSIONES.

Syriacus, n. 1. In omni tempore orent, & non eis tædio.

Arabicus. Et non teperent.

Pagnin. Et non defatigari.

Persicus.

Persicus. Et non pigrescerent.

Syriacus, n. 2. Et ab hominibus non se abscondent.

Persicus. Qui à Deo non timebat, nec ab homine pudorem habebat.

Syriacus, n. 3. Vindica me à Domino litis meæ.

Arabicus. Ab eo, qui me oppreffit.

Æthiopic. Vindica me ab adversario meo.

Persicus. Oro ut jus meum capias.

EXPOSITIO I.

Dicebat autem parabolam ad illos: in fine superioris capituli locutus fuerat Christus D. de futuris persecutionibus, de repentino adventu ad iudicium, ne eos incautos apprehendat: ad hæc omnia assignat Christus efficacæ remedium esse orationem: Oratione enim omnia impetrare possumus, omne malum evitare.

Oportet semper orare, & non deficere. Sic & Paulus ait 1. Thessal. 5. n. 17. *Sine intermissione orate.* Quod non est intelligendum rigorosè pro omni instanti, & momento, sed ut rectè explicant D. Anselmus, Carthusian. Haymon. Albertus Magnus; & ut ait Euthym. *Oportet semper orare die, ac nocte congruus, & ordinatis temporibus:* hoc est assidue, perseveranter, instantè, moralitèr, quantum præ aliis negotiis permittitur: Nam Paulus scribit 2. Thessal. 2. num. 10. *Qui non vult operari, non manducet:* & Act. 10. n. 2. dicitur, quod Cornel. Cent. Vir. Religiosus, *deprecans Deum semper:* & David dicebat: *Meditabor in justificationibus tuis semper.* Et tamen isti comedebant, dormiebant, & David negotiis Regni attendebat, & Centurio ordinationi, ac dispositioni suorum militum. Oportet ergo semper orare, hoc est, assidue, frequenter, & sæpe: sic & dicimus, bonus scholasticus semper studet, hoc est, frequenter, & assidue; Alièr etiam Beda, Strab. D. Bonav. Albertus Magna ut nullum opus nostrum faciamus nisi saltem præmissa oratione ordinando, ad dirigendum ipsum opus ad Dei gloriam & honorem. Hinc ait Beda, *Semper orat qui semper secundum Deum operatur:* & Glossa, *semper orat, qui semper bene agit.*

Et subdit Christus: *Et non deficere:* seu ut legit Pagninus: *Non defatigari:* Persic. *Non pigrescere:* Syriac. *Non tædio esse:* quamvis una, vel altera oratione, ac multiplici non obtineamus non proinde debemus deficere, ac defatigari, sed semper instandum, ad quod tendit præsens parabola de Vidua: Deinde ut proficiamus in omni opere bono semper est orandum: humana virtus lesit, & languet, nisi aliunde reficiatur: Unde elegantissimè dixit D. Gregor. Nazianz. *Æ. 17. Quem enim usum cibis corpori affert, eundem animæ præstat oratio.* Sic enim cibus præbet corpori alimentum, quo omnes ejus facultates, ac potentie vires accipiunt ne deficiant: At similiter oratio cibus est animæ, quæ omnes ejus virtutes alimoniam, ac calorem devotionis accipiunt, qua nuda Sylveira in Evang. Tom. VI.

triuntur, ne reficiant, sed augeantur ut perseverent.

Iudex quidem erat in quadam civitate: Magnum argumentum à minori ad majus proponit Christus D. ad probandum efficaciam orationis, ut notat D. Augustinus serm. 36. de Verbis Domini secundum Lucam: Si enim Iudex ille cum esset iniquus ob importunas preces viduæ concessit ejus petitioni; quanto magis Deus cum sit essentialitèr bonus; & misericors annuet nostris postulationibus: sic & ipse Dominus dixit supra Luc. 11. n. 13. *Si vos cum sitis mali, nostis bona dare filiis vestris: quanto magis Pater vester de cælo dabit spiritum bonum petentibus se.* Et majorem vim argumento adhibens, subdit Christus; *Qui Deum non timebat, & hominem non reverebatur.* Nam ut observat Theoph. Impij homines cum Deum non videant illius metu non moventur: At cum homines videant illorum oculorum aspectum, maxime formidant: At omnium impudentissimus est, qui Deum non timet, & hominem contemnens non reveretur, ut erat hic impius Iudex, de quo ait D. Chrysost. l. 2. de orando Deo: *Pudorem omnem ex oculis abjecerat, & Dei timorem ex anima expulerat: Itaque nullo frano, aut timoris, aut pudoris in officio continebatur.*

Vidua autem quædam erat in civitate illa. Vidua exemplum proposuit, quia hæc maxime solet esse deserta, & deinde multis injuriis exposita & maxime apud iudicem iniquum, qui sine timore Dei, ac hominum reverentia vivebat, quia si Deum timeret ad preces viduæ attenderet; & si homines revereret, ut apud eos iustus haberetur, causam viduæ susciperet

Vindica me ab adversario meo: Non postulabat vindictam, sed justiciam. Syriac. habet: *Vindica me à Domino litis meæ,* quia cum esset potens erat Dominus litis, ut eam verteret quocumque vellet: & inde Arab. legit. *Ab eo qui me oppremit:* Per vim, ac potentiam suam. Persic. *Oro causam meam suscipias:* Ut mihi justiciam facias cum litigatore meo; sive Vidua intulisset causam contra illum, sive illum contra viduam.

QUÆSTIO I.

Quare ad exprimendum hominem pessimum, & iniquum nullus alius introducitur nisi iudex quidam?

Iudex erat, qui nec Deum timebat, nec homines reverebatur: Ecce introducendus erat homo ab omni timore, ac ratione justiciæ alienissimus; & maxime sequestratus, & ad hoc proponitur homo iudex: Car, non magis proponitur publicanus, latro, homicida, aut quidam inhumanus homo; Car his omnis iudex in exemplum proponitur: De nullo hominum affectu tantum præsumitur, quod Dei timor ac reverentia in contemptu habeatur, ut de illis, qui mundiali potestate, ac regiminis fastu eminent; ideo de eis ait Iob. 22. num. 17. *Qui dicebant Deo: Recede à nobis, & quasi nihil posses facere omnipotens, estimabant eum:* Sic enim

enim imperiali factu insanior, ut sibi persuadeant Deum per suam creatam potestatem posse devincere.

Cum Nabuchodonosor vidisset statuam magnam, cujus caput erat aureum, pectus argenteum, venter æneus, crura ferrea, pedes ferrei fideles, quam tamen lapis de monte nulla manu, impellente cadens, contrivit, ac pulverem redegit; inde ipse ad imitationem illius, fecit statuam auream altitudine cubitorum sexaginta. Daniel, 3. n. 1. Et congregatis omnibus magnatibus cum universo populo, eam præcepit ab omnibus adorari: Ipse ex statua: quam viderat, ad hoc motus est. Cur etiam non cogitat, quod viderit in illo somnio, quomodo unus parvus lapis totam statuam prostraverit, ac ad pulverem cinerum adduxerit; Sic homo imperiali dignitate infatuatur, ac superbo factu insanit, ut nulla evidentiæ ante oculos posita, nullaque experientia manifesto usque valeat sibi persuadere, quod aliquid possit contra eum stare, cumque à sua dignitate deiceret, ac deturbare: imò & quod valeat Dei dispositiones immutare, ac contra Deum se opponere; ut insana fervens Babylonica iste Rex. Theodoretus ibi ait: Quia Deus in somnis maximam illi imaginem ostenderat, & quadruplici materia confectam, per quam ipsi quatuor regnorum successiones declaravit, proprium factum quasi castra Dei opponens: ipse quoque statuam constructam, variis infelix iste, falsas offerens se Dei prædicationes: Perpende. Proprium factum quasi castra Deo opponens: Falsas ostenturum Dei prædicationes: Ut sua statua perseveraret & non corrueret.

Respondeo ad Quætionem: ut proponatur homo facinorosus in omni crimine depravatus, introducitur iudex iniquus, qui ut impietate ferveat, nullo timore nec pudoris afficitur, ut supra dixi in Expositione ex D. Chryso. Ait Eccl. 3. n. 16 Vide sub Sole in loco iudicij impietatem, & in loco iustitiæ iniquitatem. Et ait: Vidi sub Sole: quasi totum orbem considerans, & iustitiam; & in quo loco peculiariter, ac insigniter inveni impietatem In loco iudicij: Et ubinam insigniter, ac peculiariter inveni iniquitatem? In loco iustitiæ: in tribunali in quo faciendæ erat iustitia; Vnde dicitur Daniel. 13. n. 5 Quia egressa est iniquitas de Babylonia, & à senioribus iudicibus, qui videbantur regere populum: Perpende: ac à senioribus iudicibus.

Iustus est Sanctus David, tamen apud eum sic prevaluit nequissimus sui Domini proditor Siba, ut totam rem innocentis Miphibozeth, non audita parte acciperet, & deinde etiam ejus prodicione cogita, & Domini sui innocentia manifesta, adhuc bonorum mediocritatem recepit. Ait enim David: Fixum est quod locutus sum: Tu & Siba dividite possessiones: 1. Reg. 19. n. 29. In qua sententia David peccavit, ut tenent Angelomus, Abulenf. Caictan. & alij. Cum manifesta esset innocentia Miphibozeth. De qua se sic loquitur Petrus Damian. lib. 2. Epistol. 9. & ait: Quid mirum? Si licet prudentem, & sanctum virum, potius artifex servitus & versata decipere, & cum prophetica plenum spiritu Davidem Siba servos Sibi callide mentiens, compulsi à iustitia de linare. Tu inquit, & Siba dividite possessiones.

Valde mirum, quod David Vir Magnus, Sanctus, iustus, & insignis Propheta; modo sententiam injustam profert, cum personam iudicis quoddam inquinamentum hausit, ut à vero deviare, & inique litigantis possessionem divideret.

Luc. 18. n. 4. Et volebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se: etsi Deum non timeo, nec hominem revereor.

Num. 5. Tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens fugillet me.

VERSIONES.

Syriacus. n. 4. Et si à Deo non timeo, nec ab hominibus me abscondo.

Arabicus. At renuerat usque ad aliquod tempus, & post hoc dixit in semetipso.

D. Augustin. Nec homines erubescio.

Aethiopicus. Et recusavit eam, & moram fecit ei.

Persicus. Et ob homines pudorem non habeam.

Syriac. n. 5. Ne veniens sit mihi molesta in omni tempore

Arabic. Quandoquidem me vexat &c. ne veniat ad me singulis momentis ad fatigandum me.

Vatabl. ne me vituperet.

Aethiopicus. Vindicabo eam, &c. non affligat me semper

Persicus. Verum propterea quod mihi compressionem deperi, vindictam ejus in me recipiam, ne veniat in prosterro.

D. August. Beda. Nec in finem veniens

Græcus. Ne in fine veniens.

EXPOSITIO II.

Et volebat, eam vindicare, ac curam illius suscipere, ut iustitia eius attenderet, ut admonetur Isai. 1. n. 1. Defendite Viduam: quod magis explicatur: per multum tempus: seu ut magis explicatur: Per longum tempus; debitum iudicis officium illi negabat. Dixit intra se: hoc est, secum cogitavit, ac si tantam suam iniquitatem erubesceret ore profertre. Etsi Deum, nec hominem revereor: Hinc fatetur iniquus iudex, quod nec propter Deum, nec propter homines vult subvenire viduæ, sed propter se, ut

8.

Daniel. 3.

Homo dignitate ita insanit, ut sibi persuadeatur nihil contra eum posse stare.

Theodor.

9.

Eccles. 3.

Iudex iniquus somnium iniquitatis.

Daniel. 18.

10.

2. Reg. 19. Angelom. Abulenf. Caictan.

Damian.

Luc. 18.

Judic. 16.

12.

13.

D. Aug.

Beda.

D. Bon.

Carr.

Lyr.

14.

Calp. Thef.

Verus sensus Varab. Arab.

Iudex volebat evitare sui penam

ut molestiam, & importunitatem illius evitet, tu in simili parabola de amico pulsanti dicitur: Si non dabit illi surgens eo quod amicus ejus sit propter improbitatem, tamen surget, & dabit illi: Luc. 11. n. 8. Sæpe homines ad evitandam molestiam, & importunitatem alicujus, multa contra proprium affectum, ac inclinationem faciunt, quod manifestè patet in postulatione Dalila ad Samsonem: Cum molesta esset ei Dalila, & per multos dies jugiter adhaeret, sparium ad quietem non tribuens defecit anima ejus, (scilicet Samsonis) ad mortem usque lassata est: Judic. 16. n. 16. & aperuit ei magnum secretum, in quo inerat virtus ejus contra propriam voluntatem in mortem, & interitum ipsius.

Tamen Quia molesta est mihi: Vult facere iudex iniquus ad evitandam suam molestiam, ut explicavi superiori numero: Vindicabo eam: jus illi dicam; eam liberabo ab injuria sui litigatoris, non quasi his denotatur, quod nos nostris precibus sumus molesti Deo, ipse enim nullus molestus est capax, sed denotatur, quod iudex ille iniquus fecit ob importunitatem mulieris quàm magis Deus, qui est abundans in misericordia faciet ob instantes nostras orationes.

Ne in novissimo veniens fugillet me: Quod ultimum verbum variè explicat D. August. lib. 2. quætionum Evang. cap. 45. & Epist. 121. ad Probam. cap. 8. & Beda in presenti sic exponunt, fugillet, id est, assiduis precibus me trudet, & tædio afficiat. D. Bonaventura. Dicitur fugillari, qui verbis, & rationi, hinc inde coarctatur, adeo ut vix loqui possit, nec respirare permittatur. Carthusianus: Ne fugillet me: id est: ne importunis suis clamoribus strangulet me aut suffocet, at hæc expositio legitimo sensu verbi, fugillanti, aliena est. Lyranus, ne Sugillando offendat me sua importunitate.

Sugillare, Latine propriè juxta Calepinum, Thesaurum linguæ Latinæ, dicitur qui alterius faciem pugnis, vel fuste ita tundit, cædit, ut lividam reddat, & sanguinis notis commaculet: Hinc metaphorice dicitur, sugillare: qui alicuius faciem suis clamoribus, ac rationibus tanquam fuste percudit, ac ignominia, & infamiae maculis deformatam reddit. Hinc Vatablus legit: Ne me vituperet: Arabicus: Ne me vexet: Sic enim communi phrasi latina dicimus multa verbositate aures obtundere, & incompositis, ac duris verbis aures offendere, & caput illis ferire, ac flagellare ululatus, ac clamoribus, pro iustitia dicitur tanquam ictibus alterius faciem sugillare.

In novissimo: seu in fine: quia fortè tunc erat in usu, ut hodie est apud multas nationes, ut iudices constituti ad certum tempus, postquam illud adimplerent ab officio deponantur, vel à successore: vel ab alio iudice de antecedentibus actis inquirunt, & ob mala acta condemnant, & tunc iniquus iudex timebat, ne à vidua esset delatus, & accusaretur, & quamvis ille homines non reverebatur, hoc non faciebat propter homines: sed propter se, ne puniretur.

Luc. 18. n. 6. Ait autem Dominus, audite, quid iudex iniquitatis dicit.

Num. 7. Deus autem non faciet vindictam electorum clamantium ad se die, ac nocte, & patientiam habebit in illis.

Num. 8. Dico vobis, quia citò faciet vindictam illorum: venturamen filius hominis veniens, puras invenire fidem in terra.

VERSIONES.

Syriac. n. 6. Et subdidit: Audite; quid iudex ille iniquus.

Syriacus. Et protrahet spiritum suum contra illos.

Persicus. Et longanimis erit erga illos.

Arabicus. Nonne ergo convenientius, Deus vindicabit electos suos, qui vocant eum die, ac nocte: patientiam habebit in illis.

Euthymius. Etiam cum tolerans fuerit super illos?

Aethiopicus. Et patientiam exhibebit illis.

Persicus. Nonne Deus magis jus capiet propter electos suos, & animum suum benigne in illos affectum habebit.

Arias. n. 8. Dico vobis in celeritate faciet.

Syriac. Inveniet fidem super terram.

EXPOSITIO III.

Ait autem Dominus: Audite. Hortatur Christus suos auditores, ut maxime attendant ad accommodationem parabola: nam si iudex iniquus se facturum dicit, quod vidua postulat ob illius assiduas preces, quibus commotus est, quanto magis Deus iustus iudex, & misericors Pater commovebitur.

Deus autem: Qui iustus est, & ut ait Theophylactus: Dominus iustitia Dux, Albert. Magn. Theophyl. Albert. totius iustitiæ prima norma: Ex verbis iniqui iudicis hanc conclusionem infert Christus D. quanto magis faciet Deus, qui tam propensus, & inclinatus est ad suos iustos. Vnde ait David Psalm. 33. n. 16 Oculi Domini super iustos: & aures ejus in preces eorum: Ex quo ait D. Augustin. lib. 2. quætion. Evangelic. q. 45. D. Aug. Hinc iniquus iudex, non ex similitudine: sed ex dissimilitudine adhibitus est, ut ostenderet Dominus quanto certiores debeant, qui Deum perseveranter rogant fontem iustitiæ, atque misericordiam, cum apud iniquissimum iudicem, us-